

INFORMÁCIA O VÝZNAMNÝCH ZISTENIACH Z KONTROL NAJvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky ukončených v októbri až decembri roku 2017

V období mesiacov október až december 2017 ukončil Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“ alebo „úrad“) realizáciu šiestich kontrolných akcií v 81 kontrolovaných subjektoch. NKÚ SR vykonal kontroly zamerané na opodstatnenosť výkonu stáleho daňového dozoru, na verejné financie a majetok zdravotníckych zariadení, preverenie fungovania medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty a na systém uzatvárania, registrácie a plnenia zmlúv. V rámci kontrol v oblasti samosprávy preveril financovanie škôl a školských zariadení a nakladanie s majetkom územnej samosprávy s majetkovými účasťami v obchodných spoločnostiach. NKÚ SR splnil aj svoju zákonnú povinnosť, spracoval a predložil Stanovisko k štátnemu rozpočtu na rok 2018 Národnej rade Slovenskej republiky. Stanovisko bolo v novembri 2017 prerokované vo Výbore NR SR pre financie a rozpočet a následne dňa 13. 12. 2017 v pléne Národnej rady Slovenskej republiky.

MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Výkon stáleho daňového dozoru

NKÚ SR na základe kontroly vykonanej na Finančnom riaditeľstve SR preveril opodstatnenosť výkonu stáleho daňového dozoru v daňových skladoch na lieh. Na rozdiel od Českej republiky a Maďarska je na Slovensku v daňovom sklade potrebná prítomnosť colníka. Správa spotrebných daní je tak náročnejšia na personálne kapacity, napriek ich nižším príjmom. V súčasnom období, keď existujú reálne možnosti nahradiť fyzickú prítomnosť zamestnanca colného úradu v daňových skladoch na lieh monitorovacími zariadeniami, je aktuálna diskusia o zmenách zákona, ktorý by takúto možnosť výkonu dozoru umožňoval. Vzhľadom na to, že na základe záverov kontroly boli identifikované vynaložené mzdové prostriedky na nepovinný výkon stáleho daňového dozoru v celkovej výške viac ako 3 mil. eur, by prijatie iného riešenia, napríklad podľa skúseností z ČR a MR, mohlo v budúcnosti priniesť úsporu finančných prostriedkov. Dovtedy NKÚ SR odporúča, aby Finančná správa SR prehodnotila a zefektívnila výkon stáleho daňového dozoru v daňových skladoch na lieh.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Verejné financie a majetok zdravotníckych zariadení - 3. etapa

NKÚ SR v rámci tretej etapy kontroly v 15 vybraných subjektoch, a to v samosprávnych nemocniciach (3), transformovaných zariadeniach (4), v príspevkových organizáciách (2) a v súkromných zdravotníckych zariadeniach (6), poukázal na nereálnosť stanovených rozpočtov, ako aj na nezáväznosť ich plnenia. Z nedodržania rozpočtových pravidiel nie sú vyvodzované žiadne dôsledky. Väčšina nemocníc má problémy v oblasti rozpočtového hospodárenia, hospodárili so stratou, ktorá predstavovala kumulovanú hodnotu 17 mil. €. Výška nákladov na poskytovanú zdravotnú starostlivosť vysoko prekračuje hodnotu jej úhrad zo zdravotných poisťovní. Priemerné náklady na 100 eur uhradenej zdravotnej starostlivosti v štátnych nemocniciach predstavovali 122 eur, v transformovaných boli v priemere 111 eur a v samosprávnych nemocniciach 114 eur. Naopak pri súkromných nemocniciach je to 98 eur. Tieto údaje svedčia o tom, že hlavná činnosť nemocníc dosahuje náklady, ktoré nie sú v plnej miere hrazené. NKÚ SR považuje za dôležité, aby zriaďovatelia venovali tomuto ukazovateľu mimoriadnu pozornosť. Musí byť zrejmé, akú úlohu v tomto negatívnom vzťahu zohrávajú objektívne a akú subjektívne faktory. Hlavne z výsledkov kontrol v samosprávnych nemocniciach vznikla otázka, či sú samosprávy objektívne schopné plniť prenesenú kompetenciu štátu pri poskytovaní ústavnej starostlivosti v takej miere ako doteraz. V rámci kontroly verejného obstarávania boli zistené viaceré podozrenia z predrazenia nakupovanej techniky. Problémom pre nemocnice bude aj zavedenie eHealth a DRG.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Medzinárodná biosférická rezervácia Východné Karpaty

NKÚ SR kontrolou vykonanou v subjekte Štátna ochrana prírody zistil nedostatky pri vyhlasovaní chránených území a v oblasti ich členenia. Strategické programové dokumentov v oblasti ochrany prírody a krajiny neboli aktualizované, resp. neboli vôbec spracované. Územie NP Poloniny nedisponovalo dokumentom starostlivosti v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Dostatočne napĺňané nebolo ani uznesenie vlády SR prijaté

na účely vytvárania priebežných podmienok na realizáciu medzivládneho programu „Človek a biosféra“. Aktivity uvedené v pláne hlavných úloh mali vo viacerých prípadoch povahu všeobecne formulovaných úloh, bez bližšej špecifikácie opatrení na ich splnenie, nie všetky úlohy boli vyhodnocované. Nedostatky sa vyskytovali aj v implementácii medzinárodných odporúčaní UNESCO pre biosférické rezervácie. Výsledky kontroly napriek tomu preukázali čiastočnú účinnosť systému, zabezpečujúceho funkcie a úlohy medzinárodnej biosférickej rezervácie na území Slovenskej republiky. Aktuálny právny stav, kompetencie a alokované finančné prostriedky nezaručujú dlhodobú udržateľnosť plnenia medzinárodného záväzku z dôvodu rozsahu a náročnosti plánovaných úloh.

MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY a MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Systém uzatvárania, registrácie, vecného a finančného plnenia zmlúv rokov 2013 - 2016

Vynakladanie finančných prostriedkov v oblasti služieb bolo v niektorých prípadoch neefektívne a neúčinné. NKÚ SR kontrolou zistil, že niektoré externe zadávané činnosti mohli byť zabezpečené vlastnými zamestnancami. Došlo tak k neodôvodnenému, prípadne predraženému využívaniu externých služieb. Subjekty uhradili za vybrané služby spolu viac ako 42 mil. eur. Kontrolné mechanizmy pri vecnej kontrole nefungovali optimálne a vykazovali znaky formálnosti, čo spôsobilo v niektorých prípadoch nedostatočné preverenie kvality dodaného predmetu zmluvy. Rezervy v účinnosti jednotlivých článkov vnútorného kontrolného systému boli príčinou toho, že finančné prostriedky boli uhradené bez adekvátneho vyhodnotenia kvality a praktického využitia dodaných právnych a ekonomických analýz. Za účelom odstránenia kontrolou zistených nedostatkov NKÚ SR navrhol odporúčania, ktoré smerovali najmä k efektívnejšiemu a účinnejšiemu využívaniu externých služieb a zlepšeniu využívania interných personálnych kapacít a odborných útvarov kontrolovaných subjektov.

SAMOSPRÁVA

Kontrola financovania škôl a školských zariadení

Implementácia projektov viedla k zníženiu energetickej náročnosti budov. Školy ušetrené verejné prostriedky za spotrebu tepla použili predovšetkým na dofinancovanie potreby bežných výdavkov, akými sú napr. opravy a údržba, nákup učebných pomôcok a bežného spotrebného materiálu. V školách sa skvalitnila výučba vznikom jazykových laboratórií a učební IKT. Zabezpečila sa dostupnosť objektov pre imobilných a telesne postihnutých žiakov. Z dotácií určených pre materské školy boli zrekonštruované nevyhovujúce staré triedy, v jednom prípade bola realizovaná nadstavba novej triedy, čím boli vytvorené kapacity na prijatie vyššieho počtu detí v ďalšom školskom roku. NKÚ SR poukázal na to, že nebola zabezpečená jednotná metodika výpočtu niektorých merateľných ukazovateľov, napr. zníženie energetickej náročnosti budov. NKÚ SR preto odporučil MPRV SR ako riadiacemu orgánu vypracovať jednoznačnú metodiku výpočtu merateľných ukazovateľov, ako aj zefektívniť interné kontrolné mechanizmy smerujúce k zlepšeniu dodržiavania zmluvných podmienok a k plneniu merateľných ukazovateľov. MŠ SR odporučil pravidelne vyhodnocovať dodržiavanie zmluvných podmienok prijímateľmi dotácie o počte nových tried, novoprijatých detí, novoprijatých pedagogických zamestnancov a pod.

Pri **nakladaní subjektov územnej samosprávy s majetkovými účasťami v obchodných spoločnostiach** boli zistené prípady nesprávneho nakladania s podielmi obcí v obchodných spoločnostiach (OS). Významným problémom bola obmedzená možnosť vykonávania vlastníckych práv, keď bol väčšinový podiel OS v súkromnom vlastníctve, čo v jednom prípade vyústilo až do vylúčenia obce ako spoločníka z OS. NKÚ SR poukázal aj na formálny výkon činnosti dozorných rád ako kontrolného orgánu OS a na skutočnosť, že OS neboli predmetom kontroly hlavného kontrolóra obce. NKÚ SR formuloval systémové odporúčania, ktorých uplatňovaním sa má zabezpečiť vyššia efektívnosť samospráv v oblasti nakladania s podielmi v obchodných spoločnostiach. Subjektom odporučal aj vytvoriť účinný systém pravidelného monitorovania a hodnotenia hospodárenia spoločností s vlastníckym podielom obce. Zároveň systém monitorovania prepojiť s postupmi miestnej samosprávy, ktoré sú premietané do programového rozpočtovania, prerokovávaného poslancami zastupiteľstva. Takisto odporúčajú dôsledne uplatňovať vlastnícke práva a vyžadovať plnenie povinností dozornej rady, či zohľadňovať význam obchodných spoločností s majetkovým podielom obcí v plánoch kontroly hlavného kontrolóra.

Bratislava 20.
december 2017